

ÍGY LÁTOM ÉN A KITELEPÍTÉST

1947 tele egy borzalom volt a felvidéki magyar családoknak. A rettegett cseh-szlovák rém felébredt és pusztított, amit látott. A magyarokat a Beneš-kormány vagy deportálta a Szudéta-vidékre, vagy áttelepítette Magyarországra. Köztük nagyanyámat is, aki akkor még csak 10 éves lehetett. Már alapjában megkeseredett sorsát ez még tovább sanyarította. Alig, hogy a világháború elvitte a testvérét, neki kellett otthonát elhagyni, vele együtt földben nyugvó testvérét. A felnőttek tudták, hogy ebből a veszedelemből nincs kiút, és csak sírni tudtak. A gyerekek nem tudták, hogy miért sírnak a szüleik, ők még nem értették. Még utoljára raktak egy szál virágot a testvére sírjára, és már másnap várta őket a katonai teherautó. A teherautóra csak a legszükségesebb tárgyakat vagy élőlényeket rakhatták fel. Ezek között főképp dunyhák, főzőeszközök és egy kevés élelem volt, esetleg pár aprójószág. A bepakolás után mamámékat elszállították az érsekújvári állomásra. Ezek után mamámat is vonatra pakolták, aki talán egy kicsit boldogan is szállt fel a vagonra, hiszen ő még sosem utazott vonattal. Sokat nézelődött ki az ablakon, és nézte a tájat. Ez is lett a veszte, mivel a huzattól átmeneti vakságot kapott, és aztán ettől szenvedett majd egy hónapig. És csak mentek és mentek. A marhaszállító vagon, amin még pár évvel ezelőtt talán a szintén erőszakkal deportált zsidók utaztak Auschwitz felé, most magyarokat vitt, egy „demokratikus” ország vezetősége által, annak építésére. Ezek a vagonok nagyon huzatosak voltak, s hogy bennük emberhez illő meleget csinálhassanak, nagyon

sok fűtőanyag kellett volna. De azt nem kaptak. Nekik kellett összelopkodniuk a gőzmozdonyok hátulján található szénből. Megérkezve nagyanyámék csak nehezen keltek el azon az embervásáron, amin minden család átesett, hiszen senkinek se kellett egy lelkileg teljesen összetört anyuka és egy vak kislány. Végül már megsajnálta őket egy gazda, aki megvette őket. Új lakóhelyük egy TSZ helyiségben volt, egy iskola előtt. Itt pár éve még szudétanémetek laktak, és most magyarok kerültek ide, akiknek szülőhelyük száz meg száz kilométerre van innen. Mamám, ameddig még a vakság sötétjében szenvedett, segítségre szorult. De mivel dédmamám és dédapám dolgozott látástól vakulásig, nem tudtak neki segíteni. Így hát az épület előtt található iskola tanárai segítettek, amíg meg nem gyógyult. Miután végre újra visszakapta szeme világát, ő is beállt az iskolába mint diák. Az első pár hónapban nagyon nehezen tudott csak tanulni, mivel nem értette a nyelvet, de mire értett csehül, elbeszélése alapján már kiérdemelte az osztály legkiválóbb tanulója címet is.

Teltek a napok, hetek, hónapok, évszakok. Élték szokásos kis életüket, amit megalkottak. Dédmamám és dédapám csinálták, amit a gazda elvárt, mamám tanult és besegített a házimunkában. Már majdnem bele is nyugodtak, hogy mostantól itt fognak élni. Nem is próbáltak szökni. Tudták, hogy ha szökni próbálnak, vesztükbe futnak. Kivárták azt a bizonyos 1949-es hazautat, amikor is a magyarok felszabadultak és hazamehettek otthonaikba. Mamámék is türelmesen kivárták ezeket a járatokat.

1949 januárjának első hetében kerülhettek vissza szülőfalujukba, Gútára. De itthon se vártak rájuk jobb dolgok. A házat, ahol laktak, már elfoglalták a szlovákok, akikkel nem lehetett üzletelni. Sehogy nem akarták őket beengedni a házukba. Egyik ismerősüknél éldegéltek, amíg végül nagy nehezen visszaszerezték jogos tulajdonukat. Ez a jogos tulajdon csak augusztusban, vásár idejékor került oda, ahol a helye volt. De a családot mégse önthette el a boldogság, mivel dédmamám ágynak esett a sok viszontagságtól, és végül hosszadalmas betegeskedés után meghalt. Szíve nem bírta feldolgozni, hogy fia meghalt a világháborúban, hogy elküldték családját egy távoli földre, hogy elvesztette állampolgárságát, s hogy házát, birtokát elvették.

Ha elgondolkozunk azon, hogy mi ezekből a viszontagságokból mennyit lettünk volna képesek feldolgozni, rájövünk, hogy mennyivel erősebbek voltak elődeink. Úgy gondolom, mi képtelenek lennénk ezt végigcsinálni, és ha túl is élnénk, nem bírnánk utána örület nélkül élni. Ami még megdöbbenőbb, hogy nálunk jó pár évvel fiatalabb gyerekek élték meg azt, amiről a mai generáció tudni sem akar (tisztelet a kivételnek). Véleményem szerint tehát meg kell tisztelnünk legalább azzal nagy-, illetve dédszüleinket, hogy végighallgatjuk történetüket, és azt továbbadjuk a következő generációknak.

*Tóth Ákos
Corvin Mátyás Alapiskola, Gúta
Az Így látom én a kitelepítést esszéíró verseny 3. helyezettje*

ÍGY LÁTOM ÉN A KITELEPÍTÉST

Elképzelni sem tudom, milyen lehet az, amikor egy ismeretlen ember nem mond semmit, csak kiköltöztet a saját házából. Ezt a borzalmat rokonaim is átérték. Őket azért telepítették ki, mert nem akartak a termelősövetkezet tagjai lenni. Egyik nap még éltek gondtalan életüket, másnap egy teherautó állt meg a házuk előtt. Ruháikat, bútoraikat felpakolták és elszállították, őket pedig felültették egy csehországi gyorsvonatra. Erőszakosan kiragadták őket szülőföldjükéről, szeretteik köréből és a megszokott környezetből. Ez nagyon szívtelen tett volt. Elvárni azt, hogy cseréljenek hazát, szívet és családot, lehetetlen. Nagyon nehéz időszak volt ez az embereknek..., szerintem főleg a fiatal, családos asszonyoknak, férfiaknak. Gyerekek kerültek teljesen más környezetbe, némely családtagjaik nélkül. A honvágy, a hiány érzete szétmárcangol. Képtelenség belegondolnom abba a hiányérzetbe, amit ők érezhettek.

Rokonaim megpróbálták kicselezni ezt az aljas rendszert, megtervezték a hazautat fiuknak. Egy kis idő után a tizennégy éves fiút vonatra ültették. Szerencsésen hazaérkezett. Az a boldogság, amit akkor érezhetett, mikor két év kényszerből távol töltött év után

újra meglátta szülőfaluját, határtalan. Még ha csak így, az ágyon ülve is belegondolok..., meghat és erőt ad, mivel ez példa arra, hogy minden gondnak van valamilyen megoldása. Ez a boldogság sajnos nem tartott sokáig, mivel a csendőrök megjelentek, és visszaküldték a fiút Csehországba. Senki nem értette és a mai napig sem értik, hogy a fiút miért is hurcolták el nagyszülei házából és küldték vissza szüleihez. Ez egy nyomott és kedvszegett időszak lehetett a már így is reményvesztett gyerekeknek. A fiatal fiú, aki újra otthon érezte magát, visszatért a rideg külföldre.

Az otthon maradt családtagok, barátok is bús időket éltek, a falubeli élet sem volt ugyanolyan a szeretteik nélkül. A kitelepítés még azok életét is elrontotta, akik otthon maradhattak. Hiszen ki akarna a szerettei nélkül maradni? Senki. Voltak ugyan, kik családtagjaik után utaztak meglátogatni őket, de ezt csak egy tehetősebb réteg engedhette meg magának, ami újabb igazságtalanság. A pénz diktált, s ez is egy a sok lelembozó tény közül.

Azok, akik életük végéig kint maradtak a kitelepítés következtében,

beilleszkedtek ugyan és megtanulták a nyelvet, de sose lehettek teljesen boldogok. Nem ünnepelhettek együtt, nem ölelhatték meg szeretteiket, nem beszélgethettek barátokkal akkor, amikor szerettek volna, nem használhatták akárhol az anyanyelvüket... Ezek a dolgok szerintem kellenek egy teljes élethez.

Szerencsére voltak olyanok, akik hazatérhettek, hosszú idők után. Ilyenek voltak rokonaim is. Én a három fős családból csak egy személlyel tudtam beszélni... A kisleány, aki azóta már nyugdíjas bácsi lett, és saját családja van. Senkit nem halottam olyan szeretettel beszélni hazájáról, olyan hálásnak lenni azért, mert a szülőföldjén él és anyanyelvét beszéli, mint Őt. Ő a példája annak, hogy a legrosszabb helyzetek is megoldódhatnak, és ez melegséggel tölti meg a szívem.

*Palcsó Vivien Dorka
Tompai Mihály Alapiskola, Rimaszombat
Az Így látom én a kitelepítést esszéiro
verseny 3. helyezette*

